

Veřejnost o vztazích mezi lidmi

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2005, v05-03</i>
Otázky:	<i>OV.68, OV.69, OV.70</i>
Termín terénního šetření:	<i>21. – 28. 3. 2005</i>
Počet respondentů:	<i>1067</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>20. dubna 2005</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

CVVM se v březnovém šetření věnovalo mj. i problematice mezilidských vztahů. První otázka v tematickém bloku se týkala obecného hodnocení těchto vztahů v České republice. Nejprve jsme respondentům položili otázku: „Jaké jsou, podle Vašeho názoru, vztahy mezi lidmi v České republice?“¹

Tabulka 1: Vztahy mezi lidmi v ČR (%)

rozhodně dobré	2
spíše dobré	41
spíše špatné	44
rozhodně špatné	9
neví	4
Celkem	100

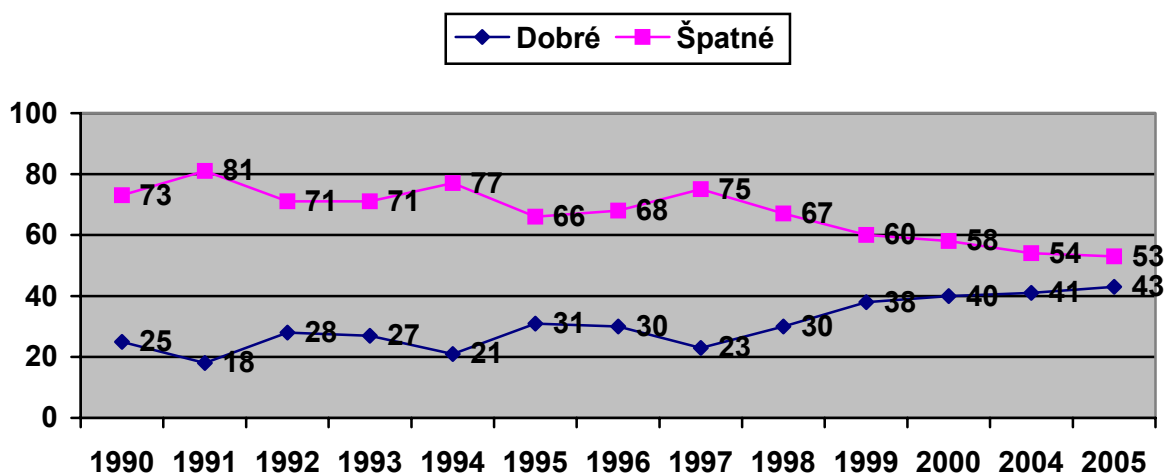
Jak ukazují výsledky v tabulce 1, v názorech respondentů mírně převládalo přesvědčení, že vztahy mezi lidmi v České republice jsou spíše či rozhodně špatné (53 %), nad míněním, že jsou naopak dobré (43 %).

Výrazně lépe hodnotili mezilidské vztahy lidé, kteří svou vlastní životní úroveň vnímají jako dobrou. U těchto dotázaných dokonce zřetelně převládalo pozitivní hodnocení mezilidských vztahů nad negativním (54 % : 43). Ti, kdo životní úroveň vlastní domácnosti hodnotí jako „ani dobrou, ani špatnou“, nebo ti, kdo vnímají tuto životní úroveň jako špatnou, se většinou kloní ke kritickému vidění vztahů mezi lidmi v ČR (36 % : 60 %, respektive 30 % : 66 %). Z hlediska věku hodnotí mezilidské vztahy příznivěji mladí lidé ve věku pod 30 let, u starších je toto hodnocení naopak horší. S rozdíly vyplývajícími z věku souvisí i to, že lépe vztahy vnímají lidé svobodní, naopak rozvedení nebo

¹ Otázka: „Jaké jsou, podle Vašeho názoru, vztahy mezi lidmi v České republice? Rozhodně dobré, spíše dobré, spíše špatné, rozhodně špatné?“

ovdovělí lidé situaci vidí v méně příznivých barvách. Příznivé hodnocení rovněž narůstá s tím, jak se zvyšuje spokojenost s osobním životem.

Graf 1: Dobré/špatné vztahy mezi lidmi v ČR od r. 1990

Stejná otázka se v našich výzkumech objevuje již od roku 1990. Výsledky, které ukazuje graf 1, naznačují, že v období po roce 1997 se hodnocení vztahů mezi lidmi začalo pozvolna zlepšovat. Ačkoli oproti loňsku nelze posun v hodnocení považovat za statisticky průkazný, v porovnání s obdobím let 1999 až 2000 už zvýšení podílu příznivého hodnocení nebo snížení podílu nepříznivého hodnocení překračuje hranici výběrové chyby. V porovnání s rokem 1997 příznivé vnímání mezilidských vztahů vzrostlo o 20 procentních bodů, jeho protipól ve stejném období naopak poklesl o 22 procentních bodů.

V další otázce měli respondenti odhadnout, jak se budou mezilidské vztahy vyvíjet v tomto roce.²

Tabulka 2: Očekávaný vývoj mezilidských vztahů v roce 2005 (%)

Rok	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	04	05
Zlepší se	5	6	7	4	5	7	7	5	4	5	4	4	5
Zůstanou stejné	40	42	34	62	57	62	62	60	64	69	75	67	66
Zhorší se	47	39	43	31	29	23	22	25	24	17	14	21	20

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Jak je patrné z tabulky 2, nejčastěji si lidé myslí, že se mezilidské vztahy nezmění (66 %). Mezi těmi, kdo nějakou změnu očekávají, pak převažují pesimisté (20 %) nad těmi, kdo předpokládají příznivý vývoj. Současná očekávání se tak v podstatě neliší od výsledku, který jsme zaznamenali v loňském roce. Statisticky významně příznivější očekávání vývoje mezilidských vztahů bylo v minulosti zaznamenáno prakticky pouze jednou, a to v roce 2000. Naopak podstatně horší očekávání ukazovaly výzkumy z let 1990 až 1994.

Podrobnější rozbor výsledků ukázal, že zhoršení vztahů čekají výrazně častěji ti, kdo stávající situaci hodnotí negativně. Očekávání rovněž vykazovala obdobné sociodemografické rozdíly a tendence, jako tomu bylo v případě samotného hodnocení vztahů mezi lidmi v ČR.

² Otázka: „A jaké, podle Vás, budou vztahy mezi lidmi v roce 2005? Myslíte si, že se asilepší, zůstanou stejné, zhorší?“

Do výzkumu byla rovněž zařazena otázka, která se věnovala vývoji vztahů mezi specifickými skupinami lidí v roce 2004. Výsledky přináší tabulka 3.

Tabulka 3: Domníváte se, že se v roce 2004 zlepšily, nezměnily nebo zhoršily vztahy mezi... (v %).

	zlepšily	nezměnily	zhoršily	neví	rozdíl +/-
muži a ženami,	6	74	11	9	-5
rodiči a dětmi,	5	65	24	6	-19
mladými lidmi,	6	59	26	9	-20
lidmi v hromadné dopravě,	3	54	28	15	-25
lidmi na pracovištích,	3	45	35	17	-32
příbuznými,	5	77	12	6	-7
manželi a partnery,	4	66	18	12	-14
sousedy,	3	70	23	4	-20
nadřízenými a podřízenými	2	43	34	21	-32

Pozn.: Údaj v posledním sloupci je rozdíl mezi podílem zlepšení a zhoršení.

Z šetření vyplynulo, že zřejmě nejproblematictější oblastí mezilidských vztahů jsou vztahy pracovní. Více než třetina dotázaných (35 %) uvedla, že se loni zhoršily vztahy mezi lidmi na pracovišti, obdobný podíl (34 %) konstatoval totéž, pokud jde o vztahy mezi nadřízenými a podřízenými. Poměrně kriticky vyznívá i hodnocení vztahů mezi lidmi v hromadné dopravě. Značná převaha kritických vyjádření nad pozitivními se objevila i u vztahů, ve kterých figuruje mládež, ať už jde o vztahy mezi mladými lidmi navzájem nebo o jejich vztahy s rodiči. Podobně kriticky dotázaní hodnotili i sousedské vztahy. Jen o málo lépe jsou vnímány vztahy mezi manželi a partnery, relativně nejpříznivěji lidé vnímají vývoj vztahů obecně mezi příbuznými a vztahů mezi muži a ženami. I zde však mírně převažuje negativní hodnocení nad pozitivním.

Tabulka 4: Vývoj vztahů mezi... (rozdíly podílů zlepšení a zhoršení)

	1992	2004	2005
muži a ženami,	-2	-4	-5
rodiči a dětmi,	-2	-20	-19
mladými lidmi,	-20	-21	-20
lidmi v hromadné dopravě,	-37	-30	-25
lidmi na pracovištích,	-41	-32	-32
příbuznými,	*	-6	-7
manželi a partnery,	-1	-12	-14
sousedy,	-20	-19	-20
nadřízenými a podřízenými	-33	-32	-32

Tabulka 4 ukazuje srovnání výsledků aktuálního šetření s výsledky zaznamenanými ve dvou předchozích výzkumech, které se uskutečnily v letech 1992 a 2004. Z této komparace vyplývá, že pohled na vztahy rodičů a dětí či manželů a partnerů se od roku 1992 zřetelně zhoršil, v případě vztahů mezi lidmi v hromadné dopravě a vztahů mezi lidmi na pracovištích naopak došlo ke zřetelnému zlepšení. Ostatní případy vztahů jsou v průběhu času hodnoceny víceméně konstantně.